

Nieuwsbrief 2021-9 Kreupele zeugen

Kreupelheden bij zeugen is een lastig en bovendien kostbaar probleem. Er zijn verschillende oorzaken waardoor een zeug kreupel kan worden. Daarnaast zijn er verschillende factoren die meespelen in het wel of niet kreupel worden van een zeug. In deze nieuwsbrief leest u hierover meer en geven wij u diverse tips om kreupelheden te voorkomen of verminderen.

Oorzaken

Kreupelheden kunnen op verschillende manieren tot uiting komen. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om klauwbeschadigingen (witte rand), verwondingen aan poten, fracturen of fissuren, huidirritaties of problemen met de kroonrand, gewrichtsontstekingen, stoornis in de botaanmaak (bijvoorbeeld osteomalacie, ofwel botverweking, door een calciumtekort) of osteochondrose kan een rol spelen.

Verschijnselen

Kreupelheid gaat gepaard met **stress en pijn**.

- **Afwijkingen in de houding, gang en het gedrag**
  - Een zeug zal één of meer van haar poten proberen te ontlasten.
  - Met een kromme rug staan.
  - Meer liggen.
  - Niet alle 4 de poten even lang belasten.
  - Zich afzonderen, een rustige plek opzoeken.
- Afwijkingen aan de poot:
  - **Roodheid** (rubor)
  - **Zwelling** (tumor)
  - **Warmte** (calor)
  - **Pijn** (dolor)
  - **Verminderd functioneren** (functio laesa)
- **Verminderde voer- en wateropname.**
  - Zeugen komen minder gemakkelijk bij de bak/nippel en worden gemakkelijker verstoten door andere zeugen.
  - Niet naar het voerstation/de voerbak komen.
- **Verminderde conditie** (Body Condition Score: BCS) **en groei.**
- **Verslechterde technische resultaten:**
  - Minder levend geboren biggen (meer doodgeboren biggen en/of mummies).
  - Lager geboorte- en speengewicht van de biggen.
  - Meer/vaker terugkomen.

- Meer verliesdagen.
- Slecht berig worden of de berigheid minder goed laten zien.

Om een inschatting van de ernst van de kreupelheid te maken, wordt een locomotiescore toegepast. Er zijn verschillende scoresystemen, hieronder leggen we een scoresysteem van score 0-3 uit.

Score	Bevindingen
0.	Geen afwijkingen, normale gang.
1.	Geringe verkorte pas, het hoofd beweegt tijdens het lopen en de achterhand zwaait enigszins.
2.	De verkorte pas is duidelijker, het hoofd beweegt meer en de achterhand zwaait.
3.	Duidelijk verminderde belasting van een poot, het dier staat niet meer vierkant.

Zorg dat u kreupele zeugen tijdig opmerkt, zeugen met score 1 of 2 zijn beter te genezen dan zeugen met score 3. Beoordeel de zeugen meerdere keren per week of ze kreupel zijn.

Risicofactoren

- **Huisvesting**

- Natte, vieze en/of gladde vloeren.
- Op- en afstapjes.
- Uitstekende objecten, denk hierbij ook aan bevestigingsmateriaal voor schotjes.
- Spleetbreedte.
- Ondergrond passend bij het gewicht van het dier.
- Hokbezetting en bewegingsruimte.
- Bochten in doorgangen (bijvoorbeeld als de zeugen een draai moeten maken om bij de voer- of waterplaats te komen).

- **Genetica**

- Beenexterieur.
- Gevoeligheid voor osteochondrose.

- **Voeding**

- **Samenstelling** (mineralen, eiwitten, vitamines en elementen zoals: calcium (Ca), fosfor (P), zink (Zn), koper (Cu), magnesium (Mg), mangaan (Mn), kalium (K), chloride (Cl), natrium (Na), etc.).
- Voersysteem en management.

- **Wateropname**
  - Onvoldoende wateropname.
    - Bij onvoldoende wateropname kunnen de nieren verminderd functioneren of zelfs beschadigen. De nieren zorgen voor afvoer van afvalstoffen en het in balans houden van de mineralenbalans in het bloed. Met name de calcium-fosfor verhouding kan een belangrijke rol spelen voor de botten.
    - Water is een belangrijk element voor spieren en de toevoer van voedingsstoffen (via bloed) naar de spieren toe. Te lage wateropname beperkt de groei.
  - Waterkwaliteit.
  - Samenstelling van water (aan- of afwezigheid van bepaalde mineralen).
  - Lekkende watersystemen >> gladheid van de vloer.
- **Lactatie**, tijdens de lactatie wordt de vraag van calcium, eiwitten en andere voedingsstoffen vergroot. Calcium wordt daarbij vrijgemaakt uit de botten van de zeug en eiwitten uit de spieren, hierbij wordt het lichaam van de zeug verzwakt en ontstaan er gemakkelijker kreupelheden.
- **Opfokperiode**, de basis van de zeugenstapel wordt gelegd in de geltenopfok. Hier dient alles te kloppen, zowel huisvesting, klimaat, voeding, water als management.

Therapie

Beperk de bovengenoemde risicofactoren, om zo min mogelijk kreupele zeugen te hebben. Zorg er daarnaast voor dat u kreupele zeugen in een zo vroeg mogelijk stadium opspoot en behandelt. Overleg met [uw dierenarts](#) voor de beste therapie. Bij een dragende zeugengroep met voerstations adviseren wij elke zeug die niet of later komt eten de locomotiescore uit te voeren.

Zeugen met locomotiescore 3 kunnen het best individueel gehuisvest worden. Daarnaast dienen ze voorzien te worden van een pijnstillers. Indien er een infectie verwacht wordt, geef ook een antibioticum zoals op het bedrijfsbehandelplan beschreven staat.

Kosten

Kreupelheden en beenwerkproblemen kunnen een belangrijke kostenpost zijn op een bedrijf. Naar schatting kost elke kreupele zeug ongeveer €20-37,- euro extra. Dit komt doordat de productie van de zeug verminderd is en de vervanging hoger is. Een zeug die slecht in de benen komt neemt minder voer op, werpt vaak lichtere biggen, geeft minder melk, speent lichtere biggen, komt vaker terug en wordt minder goed berig (of laat de berigheid minder goed zien). De meeste kosten ontstaan wanneer zeugen vroegtijdig afgevoerd moeten worden. Zeugen presteren pas vanaf de 3^e worp op hun top en verdienen zichzelf dan pas terug.

Een zeugenstapel gaat niet op rolletjes, maar op pootjes. Dit willen we graag zo houden.